

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR**

1995-yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

6-2023

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

B.Sh.Shermuhhammadov, X.N.Qosimova Kitobxonlik – buyuk kelajak kafolati.....	8
T.A.Egamberdiyeva Turkiy xalqlar milliy madaniyatlari shakllanishining ijtimoiy va etnopedagogik asoslari	13
N.T.To‘xtaboyev Balandlikka sakrovchi sportchilar tayyorlaydigan murabbiylar o‘rtasida anketa so‘rovnomasi tahlili	18
I.B.Siddiqov Tarixiy-badiiy asarlar bo‘lajak tarix o‘qituvchilarining informatsion-analitik kompetentligini rivojlantirishning muhim omili sifatida.....	25
N.R.Gafurova, T.A.Egamberdiyeva Ta‘lim jarayonida boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida tolerantlik ko‘nikmalarini rivojlantirishning maqsadli pedagogik tizimi	28
Sh.A.Mamajonov Oliy ta‘lim muassasalarida ekologik tarbiyani amalga oshirish mexanizmlarini rivojlantirish.....	32
M.M.Kuzibayeva Vrach-shifokorning pedagogik faoliyatiga qo‘yiladigan vazifalar.....	37
K.R.Abdullayeva Xalq pedagogikasi vositasida o‘quvchilar ijtimoiy faolligini oshirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	39
Sh.K.Xujamberdiyeva Maktabgacha yoshdagi bolalarni badiiy asarlar bilan tanishtirishning zamonaviy texnologiyalari	43
U.Q.Maqsudov, R.A.Abdullayev Talabalarning ma‘naviy-axloqiy kompetentligini jadid pedagogikasi vositasida rivojlantirishning imkoniyatlari	48
R.Z.Xayrov Bo‘lajak tasviriy san‘at o‘qituvchilarini kasbiy-metodik tayyorgarligida pedagogik tashxis va baholash mezonlari.....	54
G.U.Radjabova Ta‘lim tashkilotining marketing strategiyasini shakllanishi.....	61
Г.К.Якубова Сравнительная динамическая двигательная потенциала детей с нормативными требованиями первой и второй возрастной групп тестов здоровья "Здоровье"	67
M.M.Xamroliev Fanlararo hamkorlik asosida o‘quvchilar bilimini rivojlantirishning pedagogik asoslari	73
U.V.Mamadjanov Maktabda musiqa fanini o‘qitishning metodologik asoslari	76
S.X.Kaxxarov Yoshlarda harbiy madaniyatni shakllantirishning pedagogik asoslari	80
X.X.Tojiyev Texnologik yondashuv asosida bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy tayyorgarligini rivojlantirishda innovatsion ta‘lim texnologiyalarini qo‘llash	85
D.S.Sobirov Ta‘limdagi axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va uning pedagogik jihatlari	92
D.Z.Isaboyeva Boshlang‘ich ta‘lim o‘quvchilarida zamonaviy ko‘nikmalarni shakllantirishning pedagogik psixologik asoslari (Xalqaro baholash dasturi)	96
F.Q.Yusupjanova O‘qituvchining pedagogik qobiliyatlari va uning komponentlari	99
X.A.Ustadjalilova Pedagogik tadqiqotlar metodlari va statistik gipotezalarning nazariy jihatlari.....	102

YOSHLARDA HARBIY MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI**ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ВОЕННОЙ КУЛЬТУРЫ У МОЛОДЕЖИ****PEDAGOGICAL FOUNDATIONS OF THE FORMATION OF MILITARY CULTURE AMONG YOUNG PEOPLE****Kaxharov Siyavush Xudayarovich¹**¹“International House Tashkent” o‘qituvchisi**Annotatsiya**

Maqolada yoshlarda Vatan himoyasi, uning milliy xavfsizligi, hududiy yaxlitligi va suverenitetini ta'minlashda harbiy-vatanparvarlik sifatlarini rivojlantirishning pedagogik asoslari, harbiy madaniyat va uning o'ziga xos xususiyatlari yoritilgan. Yoshlarda harbiy madaniyat ko'nikma va malakalarni shakllantirishda harbiy madaniyat kompetentsiyalarining o'рни va roli tadqiq etilib, harbiy madaniyatni ijtimoiy pedagogik masalalari ko'rib chiqilgan.

Аннотация

В статье рассмотрены педагогические основы развития военно-патриотических качеств у молодежи, военной культуры и ее особенности в обеспечении защиты Родины, ее национальной безопасности, территориальной целостности и суверенитета. Изучены место и роль компетенций военной культуры в формировании навыков и квалификации военной культуры у молодежи, рассмотрены социально-педагогические вопросы военной культуры.

Abstract

The article describes the pedagogical foundations of the development of military-patriotic qualities in young people, military culture and its specific features in ensuring the protection of the Motherland, its national security, territorial integrity and sovereignty. The place and role of military culture competences in the formation of military culture skills and qualifications in young people were studied, and the social and pedagogical issues of military culture were considered.

Kalit so'zlar: Madaniyat, harbiy madaniyat, harbiy pedagogika, ko'nikma, malaka va mahorat, vatanparvarlik, harbiy burch.

Ключевые слова: Культура, военная культура, военная педагогика, навыки, компетентность и мастерство, патриотизм, военный долг.

Key words: Culture, military culture, military pedagogy, skills, competence and skill, patriotism, military duty.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasining yoshlarga oid davlat siyosatining ustivor yo'nalishlaridan biri avvalo, o'sib kelayotgan yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ularda xalqimiz tarixiga va ma'naviy qadriyatlariga yuksak hurmat tuyg'usini, mardlik va jasorat sifatlarini shakllantirish bo'lib, ularda Vatan himoyasi, Vatan milliy xavfsizligi, Vatan hududiy yaxlitligi va mamlakat suverenitetini ta'minlashga doimo shay turishga oid ko'nikma va malakalarni rivojlantirib borish maqsadida, harbiy-vatanparvarlik ruhidagi tarbiyani amalga oshirish dolzarblik kasb etmoqda.

Mamlakatimiz tinchligi va tarqqiyoti garovi bo'lmish yoshlarda faol hayotiy pozitsiyani, vatanparvarlikni, harbiy burchni ongli ravishda bajarishga bo'lgan munosabatni shakllantirish bir qator talablarni ishlab chiqmoqda. Bular insonparvarlik, qulaylik, tizimlilik, maqsadga muvofiqlik, uyg'unlik, shuningdek, axloqiy, estetik va huquqiy birlikdir. Boshqacha aytganda, qurolli kuchlar harakat faoliyatida foydalanish tamoyillari, ularning maqsadlari, vazifa va usullarini, harbiy xizmat majburiyatlari, o'zaro munosabatlar, hususan harbiy madaniyatni shakllantiruvchi va izga soluvchi hamda odob-axloq normalarini va harbiy nizomni mustahkamlash asosini belgilab beruvchi rasmiy me'yoriy-huquqiy hujjatlar, yuksak intizomni tarbiyalashning asosiy usullari, burchga sadoqat va mohirlik, jasorat va matonat, harbiy ishni vijdonan bajarish, harbiy xizmat qiyinchiliklarini mardonavor yengish, harbiy burchni bajarish, yoshlarlar o'rtasidagi umumharbiy nizomlarda belgilangan o'zaro munosabatlarni qo'llab-quvvatlash, askariy birodarlikni mustahkamlash va o'zaro yordam ko'rsatish, jamoat joylarida o'zini munosib tutish, nomunosib xatti-harakatlardan o'zini va boshqalarni tiyib qolish, huquqiy madaniyatni oshirish[1.492.] hamda yuksak harbiy intizom va huquqiy tartibotni ta'minlash, fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilishga ko'maklashish kabilarni qamrab oladi.

O'zbekiston Respublikasi harakatlar strategiyasidan taraqqiyot strategisi tamoyili asosida mamlakatimiz hududi va daxlsizligini himoya qilish har bir fuqaroning burchi ekanligini tushuntirish, ular ong-u shuurida diniy ekstremizm va fundamentalizm g'oyalariga qarshi immunitetni hosil qilish, mamlakat hududiy yaxlitligini, o'zbek xalqining tarixiy-harbiy an'alarini asrab avaylash, shuningdek yurt kelajagi va taqdiri uchun yuksak javobgarlik hissi kabi fazilatlarini qaror toptirishga oid strategik dasturlar asosida targ'ibot-tashviqot ishlari olib borilmoqda. Xususan, Davlat Dasturi[2.]ning 90-91-maqсадlari 273 – 277-bandlari tarkibida davlatning mudofaa qobiliyatini yanada mustahkamlash va qurolli kuchlar sifat salohiyatini oshirish, harbiylarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash tadbirlari samaradorligini oshirish maqsadida: aholi va yoshlar o'rtasida muddatli harbiy xizmat nufuzi va jozibadorligini yanada oshirish, Qurolli Kuchlar safida muddatli harbiy xizmatni o'tab bo'lgan fuqarolarga imtiyozlar berish tizimini takomillashtirish, "Umumiy harbiy majburiyat va harbiy xizmat to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga muvofiq chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fani o'quv-moddiy bazasini tashkil etish mexanizmini nazarda tutuvchi normativ-huquqiy hujjat loyahasini ishlab chiqish, umumta'lim maktablarida chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlikni tashkillashtirish tartibini belgilash, fan o'qituvchilariga zaxiradagi harbiy unvon va malaka toifalarini berish tizimini joriy etish, fanning o'quv-moddiy bazasini 2023 - 2026 yillarda bosqichma-bosqich mustahkamlash bo'yicha chora-tadbirlar dasturini tasdiqlashga oid kompleks dastur qabul qilindi. Har bir sohada hal qilinadigan pedagogik vazifalarning mohiyati va ularni hal qilish usullarini hisobga olgan holda, yosh avlodning harbiy pedagogik bilimlari, dunyoqarashi va sezgi, qobiliyatlari, shuningdek, boshqa fazilatlar va shaxsiyat shakllanishlari bilan bir qatorda ko'nikma va malakalari ham hisobga olinadi. Individual va jamoaviy ta'lim faoliyatini tashkil etishda avvalo, harbiy-kasbiy va o'quv faoliyatida bilimlarni shakllantirish, rivojlantirish, rag'batlantirish va takomillashtirish, o'z-o'zini tarbiyalash va mustaqil ravishda bilim va malakalarini oshirib borish talab etiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Yoshlarda yuksak ma'naviy-ruhiy va harbiy madaniyat fazilatlarini shakllantirish har bir yoshning o'z majburiyatlari va umumharbiy nizomlar talablarini bajarishga shaxsiy mas'uliyati, ichki tartibni saqlash, barcha yoshlarning kun tartibi va xizmat vaqti reglamentiga qat'iy rioya qilishni, tayyorgarlikni puxta tashkil etish, yoshlarning huquqlari va sha'nini hurmat qilish, ular haqida doimiy qayg'urish, ishontirish, majburlash, jamoatchilik ta'siri kabi omillarni to'g'ri uyg'unlashtirish va o'rnida qo'llash, jamoani jipslashtirish, do'stlikni mustahkamlash, harbiy tartib qoidalarning asl holati va shaxsiy tarkibni ma'naviy-ruhiy holatini mustahkamlash va yuksaltirish bo'yicha ta'zir choralari qo'llash, huquqiy targ'ibot ishlarini tashkillashtirish, harbiy sha'n va harbiy burch tuyg'usini o'stirish va qo'llab-quvvatlash, harbiy jamoada harbiy intizom buzilishi va ijtimoiy adolatsizlik holatlariga murossasizlik kayfiyatini yaratish va bunda oshkoralikdan keng foydalanish, axloqiy pokizalik, kamtarlik va adolatlilikda o'rnak bo'lishga majburdir[1.192.].

Yangilanayotgan O'zbekiston taraqqiyot strategiyasida Vatan himoyachisi bo'lmish yoshlarda harbiy madaniyat kompetensiyalarini shakllantirish, ularni ma'nan va axloqan yetuk inson etib tarbiyalash bosh vazifa qilib belgilandi. Yoshlarni O'zbekiston Respublikasiga, o'z xalqiga, oilasiga, harbiy qasamyodiga, xizmat burchiga sadoqatli qilib tarbiyalash, milliy qadriyatlarga hurmat ehtirom ruhini shakllantirish, ularda professional salohiyatni, axloqiy-ruhiy sifatlarni, xalollik va pok vijdonlilik ko'nikmalarini hosil qilish kabilar har bir jabha kabi harbiy soha taraqqiyotini ham belgilaydi. Shu bois ham yoshlarning mudofaviy ong va madaniyatini shakllantirish, uni yanada yuksaltirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilanib, xalqimizga xos bo'lgan milliy qadriyatlar tizimida vatan himoyasi, vatanparvarlik an'alarining jamiyat siyosiy madaniyatida aks etishi va mudofaaviy ong va harbiy madaniyat mexanizmlarini har tomonlama o'rganishni, ilmiy pedagogik nuqtai-nazardan asoslab berishni taqozo qiladi. Shu bilan birga me'yoriy qadriyatlar, ma'naviy-axloqiy va belgi elementlarini o'z ichiga olgan harbiy madaniyatni ijtimoiy pedagogik nuqtai nazaridan tadqiq etish, o'rganish va ilmiy asoslangan xulosa, taklif va tavsiyalar berish muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

"Yoshlarni chaqiriqqa qadar harbiy tayyorgarligi" fanida boshlang'ich harbiy ta'lim berilishi orqali yoshlarni uzluksiz ravishda harbiy salohiyatini o'stirib borish orqali yurt tinchligi va xavfsizligini ta'minlovchi inson kapitalini nazarda tutadilar albatta. Darhaqiqat ushbu ta'lim muhiti orqali yurt tinchligi, vatan ravnaqi elu yurt himoyasiga ma'naviy-ruhiy jihatdan yetuk, harbiy

madaniyat kompetentsiyalarini to'laqonli egallagan professional yoshlarni tayyorlashning uzluksiz tizimi shakllantiriladi.

Harbiy madaniyatni jamiyatning umumiy madaniyatining shakllaridan biri bo'lib, madaniyat mazmunidagi ma'rifatlilik, bilimlilik, insoniy fazilatlar, odamning ichki dunyosi, ma'naviyatlilik, tarbiya ko'rganlik ma'nolari mujassamlashgan bo'lib, madaniyat jamiyat, inson ijodiy kuch va qobiliyatlari tarixiy taraqqiyotining muayyan darajasidir. "Harbiy madaniyat jamiyat umumiy madaniyati emas, balki uning tarkibiy qismi sifatida jamiyat, davlat va shaxs manfaatlarini himoya qilishning alohida turi, qadriyatlar, ijtimoiy munosabatlar, me'yorlar majmui bo'lib, harbiy jamoada yaratilgan va ishlaydigan rasmiy hamda norasmiy madaniyatlarining yig'indisi, sohani tashkil etish usuli"[3.14.].

Harbiy madaniyatni o'rganish uchun uning tarkibiy qismlari, rivojlanish bosqichlari va o'ziga xos xususiyatlarini to'g'ridan-to'g'ri yoki bilvosita aks ettiradigan barcha ma'lum ma'naviy va amaliy hodisalarni nazariy tahlil qilish, shuningdek, harbiy madaniyati mohiyati va mazmunini ma'lum bir madaniyat sifatida tadqiq etish imkonini beradi. Bunda avvalo, harbiy madaniyatni shakllantiruvchi komponentlar va mujassamlashib muayyan kompetentlikni tashkil qiladi. Harbiy madaniyatga berilgan ta'riflarga e'tibor qaratsak, ular tarkibiga mujassamlashgan bir qator kompetentsiyalarni tahlil qilish imkoniyati tug'iladi. Masalan, "Harbiy madaniyat turli subyektlardagi harbiy faoliyat motivatsiyasi va regulyatsiyasini ta'minlovchi me'yoriy qadriyatlar, ma'naviy-axloqiy va belgi elementlarini qamrab oladi. Harbiy madaniyat keng va tor ma'noda qo'llaniladi. Keng ma'noda harbiy madaniyat, harbiy sohada inson tomonidan yaratilgan barcha narsalarni ko'zda tutadi. Tor ma'noda esa, harbiy sohada inson xulq-atvorining mustahkam tarixan individual, guruhiy, ommaviy tarzidagi tafakkur (ongdagi) ustanovkalar va modellarini nazarda tutadi" deyilsa, ikkinchi bir ta'rifda "harbiy faoliyat sohasining mavjudligining yorqin ko'rinishi, uning moddiy va ma'naviy tarkibiy qismlar yig'indisidagi tizim sifatida, rivojlanishining mukammallik darajasi", deb tushuniladi. Bundan tashqari mazkur tushunchani madaniyatning o'ziga xos turi sifatida talqin qilib, uning tahlilida harbiy madaniyat, ibtidoiy, harbiy, diniy, sivilizatsiya, ilmiy turlarga ajratilganligini qayd etadi. Shuningdek, harbiy tadqiqotchi Karn Lord harbiy madaniyatni tarixi, harbiy urf-odatlar, harbiy ta'lim, deb hisoblaydi. Harbiy madaniyat harbiy kuchlarni tizimli faoliyatini, harbiy faoliyat qoidalarini va harbiy sohada o'rnak bo'ladigan holatlarni o'z ichiga oladi.

Yoshlar harbiy madaniyati jamiyat madaniyatining tarkibiy qismi sifatida avvalo, davr ruhini aks ettiruvchi, inson, jamiyat va davlat faoliyatini boshqaradigan madaniy munosabat va qadriyatlarning tarixiy rivojlangan tizimi, O'zbekiston yoshlarining ma'naviy saviyasi, harbiy hayotda ishtiroki va harbiy sohaga munosabatida namoyon bo'lishi, uning o'ziga xos xususiyatlarini qamrab oladi. Yoshlar harbiy madaniyati rivojlanishida, tinch aholining va harbiy madaniyat subyektlarining jamiyatdagi ma'naviy-ma'rifiy saviyasini oshirish, huquqiy demokratik davlatning siyosatiga harbiy madaniyatning mos kelishi, Qurolli Kuchlar ustidan fuqarolik nazorati asosiy shartlarini talab qiladi.

NATIJARLAR VA MUHOKAMA

Harbiy madaniyat har bir davlatning mustaqilligi, suverenitetini, xavfsizligini himoya qilish uchun yaratilgan maxsus ijtimoiy institutlar majmui sifatida, ma'lum bir xalq madaniyati namunasi bo'lib, o'z navbatida ularning rivojlanishiga jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Madaniyat va jamiyatning harbiy madaniyati nisbatan mustaqil tizimlar bo'lsada, ular o'zaro ta'sir kuchiga ega bo'lib, bir-bir bilan aloqadorlikda faoliyat yuritadi. Ammo ularning har birini aynan o'ziga xos bo'lgan xususiyatlari ham mavjud bo'lib, masalan, ularda mavjud bo'lgan semiotik va ramziy belgilarda, yashirin va ochiq shakllarida, o'zigagini taalluqli bo'lgan qadriyatlarida, mehnat jarayonida munosabatlarning yuqori rasmiylashtirilganligida, qat'iy va aniq tartib-qoidalariga rioya etilishida ko'rish mumkin.

Yangilanayotgan mustaqil O'zbekiston sharoitida harbiy madaniyat jamiyat hayotida faqatgina harbiy tashkilotlar doirasida chegaralab qolmaydi. Harbiy madaniyat shunday narsaki, u ekstrimal sharoitda butun jamiyatni madaniyatiga ta'sir qiladi. Harbiy madaniyat mamlakatning sivilizatsion rivojlanishi, milliy va harbiy jamiyat xavfsizligini, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlabgina qolmay, harbiy mahorat va jangovar malakalarni, an'analarni avloddan avlodga yetkazish, harbiy ijtimoiylikni amalga oshirishda tartibga solish, selektiv-integratsiyalash, mujassamlashtirish, birlashtirish, standartlashtirish, moslashtirish, regulyativ-epistemologik funktsiyalarini bajaradi. Yoshlarda harbiy madaniyatni shakllantirish bo'yicha ko'nikma va malakalarini rivojlantirish

PEDAGOGIKA

ularning pedagogik mahoratini, umuman, kasbiy tayyorgarligini shakllantirishning zarur va muhim yo'nalishi sifatida belgilaniladi. Shu bilan birga, yoshlarda harbiy madaniyatni shakllantirish o'z yechimini kutayotgan ilmiy pedagogik muammo hisoblanadi. Ushbu jarayonni nazariy jihatdan rivojlantirish va uni amaliyotda tashkil etish mahorat va mahorat xususiyatiga murojaat qilishni, yoshlarning harbiy ko'nikmalarining mazmunini, ularning psixologik mexanizmlarini aniqlashni talab qiladi. Qobiliyat va mahoratning psixologik mohiyatini zamonaviy psixologik nazariya belgilaydi, ularni shaxsiy-faoliyat yondashuviga mos ravishda ko'rib chiqadi. Bunda avvalo, eng chuqur darajada, qobiliyat va mahorat bevosita inson faoliyati tarkibida alohida harakat sifatida ko'rib chiqiladi. Agar faoliyatning o'zi o'zining maqsadliligi, obyektivligi va faoliyat subyektini o'zgartirish istagi bilan inson faoliyatining o'ziga xos turi sifatida harakat qilsa, unda bu faoliyatning mazmuni ongli, qisman ongli va ongsiz harakatlar, operatsiyalar yoki harakatlar majmui sifatida ifodalanishi mumkin. Ko'nikmalar insonning ongli ravishda, bilim - qoidalar asosida amalga oshiradigan harakatlaridir. Shu tarzda ko'rib chiqilgan ko'nikmalar oddiy ongsiz faoliyat harakatlarini shakllantiradi va bo'shatilgan inson faoliyatini yanada murakkab vazifalarni anglash va rejalashtirishga taqsimlashga imkon beradi. Demak, muayyan faoliyatda muammolarni hal qilishning murakkabligi va samaradorligi uning predmeti ega bo'lgan ko'nikma va qobiliyatlarga bog'liqdir. Inson faoliyatining tartibga soluvchilari va usullarini, ko'nikma va odatlarni, shuningdek odatlarni o'rganadigan ikkinchi tekislikda harakat texnikasining yagona uchligida o'rganiladi va rejalashtirish, tashkil etish va boshqarishning avtomatik va yarim avtomatik usullari sifatida belgilanadi. Bu darajadagi malakalar subyekt tomonidan o'zlashtirilgan bilimlar asosida o'zlashtirilgan harakat usuli sifatida belgilanadi. Ko'nikmalarga kelsak, ta'riflar va yondoshuvlar ko'pligi bois ular haqida umumiy tushuncha yo'q, ularning subyektiv tomoni bor, ularning shakllanishida shaxsning roli juda katta. Ko'nikmalar tashqaridan "belgilangan" emas va shuning uchun ularni shakllantirish masalasi faqat o'qitish bilan hal etilmaydi. Ko'nikma va u bilan tartibga solinadigan faoliyat qanchalik murakkab bo'lsa, uni shakllantirish va rivojlantirish tizimi shunchalik murakkab bo'ladi. Ko'nikmalarni ko'rib chiqishning yana bir ko'rinishi shaxsning muayyan turdagi faoliyat yoki harakatlarni o'zlashtirish jarayonini o'rganish bilan bog'liq. Bu erda mahorat va mahorat psixologiyasi ilmiy soha sifatida nazariy va amaliy pedagogika bilan eng yaqin aloqada bo'lib, faoliyat mavzusini tayyorlash muammosini hal qiladi. Shunday ekan, harbiy malaka o'zlashtirilgan bilimlarning operativ shakli sifatidagi ko'nikma rivojlanishining eng yuqori darajasi va shu bilan birga, yanada murakkab ko'nikmalarni shakllantirish uchun asos hisoblanadi. Kasbiy faoliyat bilan bog'liq holda, ko'nikma va qobiliyatlar kamdan-kam hollarda mustaqil hodisa sifatida tadqiq etiladi. Ko'pincha ular professionallik, kasbiy kompetentsiya va boshqalar kabi hodisalarning butunning bir qismi, strukturaning bir komponenti sifatida o'rganiladi. Kasbiy mahorat va ko'nikmalarni o'zlashtirish - kasbiy mahorat, kasbiy kompetentsiya va professionallikka asos bo'ladi. Afsuski, bugungi kunda harbiy pedagogik ishning o'ziga xos xususiyatlaridan kelib chiqqan holda, harbiy o'qituvchining mahoratini belgilaydigan tadqiqotlar, ilmiy metodikalar ko'p emas, lekin ular shubhasiz mavjuddir. Aynan shu holat, bizningcha, hal etilayotgan muammoning ilmiy mohiyatini shakllantiradi.

XULOSA

Yangilanayotgan O'zbekiston sharoitida yaxlit harbiy pedagogik jarayon nafaqat bo'lajak harbiy soha xodimlarini, balki yosh avlodni bo'lajak harbiy madaniy faoliyatga tayyorlash, tarbiyalash, rivojlantirishni o'z ichiga oladi. Shaxsga yo'naltirilgan va malakaga asoslangan harbiy madaniyatning psixologik-pedagogik asoslarini uzluksizligini ta'minlashni talab qiladi. Ta'kidlash joizki, u vazifalari va mazmuni jihatidan umumiy pedagogik faoliyatdan biroz ya'ni rejalashtirilgan natijalariga erishish va faoliyatning dinamik xususiyatlarini saqlab qolishga qaratilgan boshqaruv sifatida pozitsiyalar, kasbiy mahorat, salohiyat darajasi, faoliyati, jihati bo'yicha farqlanadi. Ko'nikmalar asosan gnostik, konstruktiv, kommunikativ, tashkiliy va maxsusga, qobiliyatlar esa, bilimlarni yangi pedagogik vaziyatga o'tkazish, har qanday pedagogik vaziyatda yechim topish, yangi bilimlarni yaratish, yuzaga kelgan pedagogik muammo bilan ishlash, o'quv materialini ishlash, psixologik-pedagogik bilimlardan foydalanish, kommunikativ vazifalarni, pedagogik muloqotni oqilona amalga oshirish, kasbiy pozitsiyani saqlash, o'z kasbiy rivojlanishini tashkil etish, o'quv faoliyati natijalarini baholash va nazorat qilish kabilardir. Harbiy pedagogik faoliyat subyektining malaka va ko'nikmalarini, biz belgilaganimizdek, uning ushbu faoliyatdagi o'rni va vazifalari, ularni amalga oshirishning o'ziga xos sharoitlari orqali aniqlash mumkin.

Yoshlarda harbiy madaniyat kompetentsiyalarini shakllantirishning pedagogik asoslari ular ong-u shuurida harbiy madaniyat kontseptsiyasi, jamiyat madaniyatining harbiy jihatlari va harbiy faoliyatning madaniy tomonlarini tushunish, jamiyat a'zolarini harbiylashtirish va tarbiyalash masalalarini hal qilishda pedagogik tamoyillarga asoslanish, eng asosiysi mamlakat harbiy salohiyatini oshirishda inson kapitalidan samarali foydalanish orqali harbiy tizimni intellektual, texnologik, texnik va jismoniy jihatdan yanada takomillashtirish, sohaga innavatsiyalarni keng targ'ib qilish uchun nazariy va amaliy ko'mak beradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Quroli Kuchlarining umumharbiy Nizomlari. 2007.
2. 2022 - 2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasini "Insonga e'tibor va sifatli ta'lim yili"da amalga oshirishga oid Davlat Dasturi to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 28 fevraldagi PF-27-son Farmoni.
3. Hashimova G.I. O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligi qo'shinlari harbiy madaniyatining ijtimoiy-falsafiy tahlili. O'zMU. diss. avtoref. 2022.